

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI

**2018-2025-ci illərdə Azərbaycan Respublikasında
rəsmi statistikanın inkişafına dair**

DÖVLƏT PROQRAMI

Bakı – 2018

**2018–2025-ci illərdə Azərbaycan Respublikasında
rəsmi statistikanın inkişafına dair**

DÖVLƏT PROQRAMI

1. Giriş

Müasir dövrdə sosial-iqtisadi proseslərin idarə olunmasında, informasiya məkanının formalaşdırılmasında, ölkələrin inkişaf səviyyəsinin qiymətləndirilməsində rəsmi statistikanın əhəmiyyəti daha da artmışdır. Rəsmi statistika məlumatlarının beynəlxalq müqayisəliliyinin təmin edilməsi üçün milli statistika sisteminin beynəlxalq standartlara uyğun təkmilləşdirilməsi və dünya statistika sisteminə inteqrasiyası Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Onun rəhbərliyi ilə başlanmış və sonrakı illərdə uğurla davam etdirilmiş islahatlar rəsmi statistikanın da inkişafına güclü təkan vermiş, statistika sisteminin hüquqi bazası yaradılmış, bu sahədə ardıcıl olaraq icra edilmiş 5 dövlət proqramı çərçivəsində milli statistik təsnifatların hazırlanması və tətbiqi, Milli Hesablar Sisteminin (MHS) qurulması, yeni statistika sahələrinin, müasir metodologiyaların yaradılması və təkmilləşdirilməsi, istifadəçilərin statistik məlumatlara tələbatının ödənilməsi, elektron statistikanın inkişafı, sahibkarların üzərinə düşən hesabat yükünün azaldılması və rəsmi statistika materiallarının istehsalı proseslərinin səmərəliliyinin yüksəldilməsi istiqamətində mühüm tədbirlər görülmüşdür. İxtisaslaşmış beynəlxalq təşkilatlar da həyata keçirilmiş xarici auditlərin nəticələri əsasında milli statistika sistemində aparılan islahatları yüksək qiymətləndirmiş, Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi (DSK) “Rəsmi statistika məlumatlarının istehsalı və yayılması” sahəsində İSO 9001:2015 Keyfiyyəti İdarəetmə Sisteminə dair beynəlxalq uyğunluq sertifikatına layiq görülmüşdür.

Dünyada baş verən qlobal siyasi, sosial və iqtisadi proseslər fonunda çevik qərarların qəbul edilməsi, onların icra vəziyyətinin qiymətləndirilməsi üçün adekvat informasiya təminatının təşkili zərurəti statistika sisteminin üzərinə bu gün yeni və daha mürəkkəb vəzifələr qoyur. “Dünyamızın transformasiyası: 2030-cu ilədək dayanıqlı inkişaf sahəsində Gündəlik”də, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 6 dekabr tarixli 1138 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikasının milli iqtisadiyyat və iqtisadiyyatın əsas sektorları üzrə Strateji Yol Xəritələri”ndə qarşıya qoyulmuş məqsəd və hədəflərə çatma vəziyyətinin monitorinqi, müəyyən edilmiş sosial-iqtisadi siyasət kursuna uyğun çevik idarəetmənin təmin edilməsi üçün dəqiq və dolğun statistik məlumatlara, davamlı informasiya dəstəyinə tələbat rəsmi statistikanın yeni çağırışlar əsasında təkmilləşdirilməsini şərtləndirir. Təsadüfi deyildir ki, BMT-nin Dayanıqlı İnkişaf Sammitində üzv dövlətlər statistika potensialının gücləndirilməsini öhdəlik kimi qəbul etmişlər və milli statistika infrastrukturunun təkmilləşdirilməsi ilə bağlı tədbir Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 6 dekabr

tarixli 1138 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikasının milli iqtisadiyyat perspektivi üzrə Strateji Yol Xəritəsi”ndə öz əksini tapmışdır.

Yuxarıda qeyd olunanlar nəzərə alınaraq, milli statistika sisteminin müasir çağırışlara uyğun inkişaf etdirilməsini, inzibati məlumatlardan istifadəni genişləndirməklə ölkənin dayanıqlı inkişafı ilə bağlı statistik informasiya təminatının təkmilləşdirilməsini, bu hədəflərə çatmaq üçün statistika sahəsində maddi-texniki bazanın və kadr potensialının möhkəmləndirilməsini təmin etmək məqsədi ilə “2018-2025-ci illərdə Azərbaycan Respublikasında rəsmi statistikanın inkişafına dair Dövlət Proqramı” (bundan sonra – Dövlət Proqramı) hazırlanmışdır.

2. Dövlət Proqramının məqsədi və vəzifələri

Dövlət Proqramının əsas məqsədi statistika işlərinin ölkədə və beynəlxalq aləmdə cərəyan edən sosial-iqtisadi proseslərə və müasir çağırışlara uyğun təkmilləşdirilməsi üçün kompleks tədbirlərin həyata keçirilməsi yolu ilə rəsmi statistikanın inkişaf etdirilməsidir. Bu tədbirlərə sosial, iqtisadi və digər sahələr üzrə statistika müşahidələrinin təşkili və metodologiyaların hazırlanması, məlumatlar və təsnifatlar, rəsmi statistika materiallarının istehsalının hüquqi, inzibati və informasiya təminatı, istifadəçi məmnunluğunun artırılması, beynəlxalq əməkdaşlıq, maddi-texniki bazanın və kadr potensialının gücləndirilməsi istiqamətlərini əhatə edən fəaliyyətlər daxildir.

2.1. Sosial, iqtisadi və çoxsahəli statistika sahəsində, iqtisadiyyatın kənd təsərrüfatı, sənaye, ticarət, nəqliyyat, turizm sektorları, sahibkarlıq, əmək bazarı, qeyri-formal məşğulluq, əlillərin məşğulluğu, uşaq əməyindən istifadə, həyat keyfiyyəti, əhalinin fasiləsiz təhsildə iştirakı, informasiya cəmiyyəti üzrə statistik müşahidələrin təşkili, onlara dair metodologiyaların hazırlanması və təkmilləşdirilməsi məqsədi ilə aşağıdakı vəzifələrin icrası təmin ediləcəkdir:

2.1.1. MHS-nin tələblərinə uyğun olaraq ölkə iqtisadiyyatının strukturunun və sahələrarası əlaqələrin təhlilinə imkan verən ehtiyat və istifadə cədvəllərinin tərtibi;

2.1.2. kənd təsərrüfatının strukturunun, inkişaf meyillərinin, maddi-texniki bazasının, işçi qüvvəsinin, kənd təsərrüfatı məhsullarının sifariş əsasında istehsalı səviyyəsinin və istehsalçıların kooperasiya meyillərinin statistik öyrənilməsi, kənd təsərrüfatı məhsullarının əkin sahəsinə, istehsalına və məhsuldarlığına dair məlumatların əldə edilməsi, əhalinin müxtəlif təbəqələrinin ərzağa əlyətərliyi səviyyəsinin və buna təsir edən amillərin statistik qiymətləndirilməsi;

2.1.3. sənaye müəssisələrində istifadə olunan avadanlıqlar və onların istehsal güclərindən istifadə vəziyyətinin öyrənilməsi, qeyri-formal istehsal da daxil olmaqla, ev təsərrüfatlarında istehsal edilən sənaye məhsullarına dair statistik məlumatların əldə edilməsi;

2.1.4. daxili bazarda idxal mallarının yerli istehsal malları ilə əvəzlənməsi istiqamətində iqtisadi təhlillər aparılması üçün statistik məlumatların hazırlanması;

2.1.5. avtomobil nəqliyyatı ilə yük və sərnişin daşınmalarına dair statistik məlumatların əldə edilməsi;

2.1.6. daxili, getmə, gəlmə turizmə dair aktual və ətraflı statistik məlumatların əldə edilməsi, turizm sektoru üzrə təhlillərin aparılması, turizmin satellit hesabının qurulması üçün statistik məlumat bazasının genişləndirilməsi;

2.1.7. qeyri-neft sektorunda biznes mühitinin təhlili, iqtisadiyyatın əsas sahələri və ev təsərrüfatları üzrə istehlakçı əminliyinin, iqtisadi gözləntilərin, biznesin inkişafına mane olan amillərin müəyyənləşdirilməsi, biznes və investisiya mühitinin əlverişliliyinin artırılması məqsədi ilə qərarların qəbulu, mikro, kiçik və orta sahibkarlıqla bağlı vəziyyətin təhlili, proqnozların verilməsi, inkişaf proqramlarının hazırlanması üçün statistik məlumatların əhatə dairəsinin genişləndirilməsi;

2.1.8. əmək bazarının inkişafı ilə bağlı müvafiq qərarların qəbulu üçün informasiya təminatının yaxşılaşdırılması, qeyri-formal məşğulluq səviyyəsinin, əlillərin əmək bazarına inteqrasiyasının, ilk peşə və orta ixtisas təhsili müəssisələrinin məzunlarının məşğulluğunun, uşaq əməyindən istifadənin xarakteri və miqyasının, əhalinin fasiləsiz təhsildə iştirakı və kitab fondundan istifadə vəziyyətinin statistik öyrənilməsi;

2.1.9. ölkədə ana və uşaqların sosial rifah vəziyyətinin, insan inkişafının qiymətləndirilməsi və Dayanıqlı İnkişaf Məqsədləri (DİM) ilə müəyyən edilmiş hədəflərə çatmanın ölçülməsi üçün beynəlxalq müqayisəliliyi təmin edən statistik məlumatların əldə edilməsi;

2.1.10. ev təsərrüfatları üzrə statistik məlumatların əhatəliliyinin və MHS-də istifadə imkanlarının artırılması, əhalinin həyat səviyyəsini səciyyələndirən statistik məlumatların əldə edilməsi, gündəlik vaxt fondundan istifadə vəziyyətinin statistik öyrənilməsi;

2.1.11. ölkə əhalisinin informasiya və kommunikasiya texnologiyalarına əlyətərliyinin və onlardan istifadə vəziyyətinin statistik öyrənilməsi.

2.2. İstifadəçilərin statistik təsnifatlarla bağlı məlumatlılığının yüksəldilməsi, təsnifatlardan daha geniş istifadənin təmin edilməsi üçün onlara dair metaməlumatların hazırlanması əsas vəzifələrdən biri olacaqdır. Bununla yanaşı, statistik məlumatların toplanması, işlənməsi və yayılması, məlumat bazalarının yaradılması üçün tətbiq edilən milli "Məhsul Növləri Təsnifatı"nın, "Sənaye məhsullarının statistik təsnifatı"nın, "Nəqliyyat statistikası üçün yük təsnifatı"nın, "Tullantıların statistik təsnifatı"nın beynəlxalq təsnifatlar əsasında aktuallaşdırılması və BMT-nin "Vaxtdan istifadə statistikası üçün fəaliyyətlərin beynəlxalq təsnifatı" əsasında milli təsnifatın hazırlanması təmin ediləcəkdir.

2.3. Rəsmi statistika materiallarının istehsalının hüquqi, inzibati və informasiya təminatının gücləndirilməsi üçün "Rəsmi statistika haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişikliklər etməklə, rəsmi statistika sahəsində milli qanunvericiliyin beynəlxalq norma və prinsiplərə uyğun təkmilləşdirilməsi, DİM üzrə əlavə statistik məlumatların əldə edilməsi, inzibati məlumatlardan rəsmi statistikanın məqsədləri baxımından istifadə imkanlarının artırılması üçün dövlət orqanlarının məlumat bazalarının DSK-nin statistik məlumat bazasına inteqrasiyası, respondentlərin üzərinə düşən məlumat yükünün azaldılması, rəsmi statistika materiallarının istehsalı prosesinə çəkilən xərclərin

optimallaşdırılması yolu ilə onun səmərəliliyinin yüksəldilməsi, statistik məlumatların toplanması məqsədi ilə tətbiq edilən hesabat formalarının sistemləşdirilməsi və əlaqələndirilməsi, statistika müşahidələrinin və məlumatların keyfiyyətinin yüksəldilməsi üçün representativ seçmə şəbəkəsinin formalaşdırılması qarşıda duran əsas vəzifələrdəndir.

2.4. DİM üzrə statistik məlumatların sistemləşdirilməsi, məlumatların yayılması texnologiyasının təkmilləşdirilməsi yolu ilə onlardan istifadə imkanlarını genişləndirməklə istifadəçi məmnunluğunun artırılması bu Dövlət Proqramı ilə müəyyən edilmiş vacib məsələlərdəndir.

2.5. Beynəlxalq təcrübədən bəhrələnməklə milli statistika potensialının gücləndirilməsi, qabaqcıl milli təcrübə əsasında beynəlxalq metodoloji bazanın təkmilləşdirilməsinə töhfə verilməsi, irihəcmli məlumatlar (*Big Data*), müəssisələr statistikasına və rəsmi statistika materiallarının istehsalı proseslərinin layihələndirilməsi və icrası üzrə işçi heyətinin bilik və bacarıqlarının artırılması, statistik innovasiyaların tətbiqinə dair təcrübə mübadiləsi beynəlxalq əməkdaşlığın əsas istiqamətləri kimi müəyyənləşdirilmişdir.

2.6. Rəsmi statistika materiallarının istehsalı proseslərinin səmərəli təşkili üçün infrastrukturun inkişaf etdirilməsi, istehsal proseslərinin dayanıqlılığının təmin edilməsi və müasir informasiya-kommunikasiya texnologiyalarından istifadə etməklə onların səmərəliliyinin yüksəldilməsi, milli statistika kadrlarının peşəkarlıq səviyyəsinin artırılması məqsədi ilə müvafiq tədbirlər görülməkdir.

3. Dövlət Proqramının əsas istiqamətləri və gözlənilən nəticələr

Dövlət Proqramına ümumilikdə 59, o cümlədən sosial, iqtisadi və çoxsahəli statistika sahəsində müşahidələrin təşkili və onlara dair metodologiyaların hazırlanması üzrə 29, metaməlumatlar və təsnifatlar üzrə 6, rəsmi statistika materiallarının istehsalının hüquqi, inzibati və informasiya təminatı üzrə 7, istifadəçi məmnunluğunun artırılması üzrə 3, beynəlxalq əməkdaşlıq üzrə 7, maddi-texniki bazanın və kadr potensialının gücləndirilməsi üzrə 7 tədbir daxil edilmişdir. Dövlət Proqramına daxil edilmiş tədbirlərin icrası nəticəsində aşağıdakılara nail olunacağı gözlənilir:

3.1. Sosial, iqtisadi və çoxsahəli statistika

3.1.1. statistik müayinə keçirməklə, növbəti "ehtiyat və istifadə cədvəlləri"nin BMT, AK, İƏİT, BVF və DB tərəfindən birgə hazırlanmış MHS-nin sonuncu – 2008-ci il versiyasının tələblərinə uyğun qurulması mümkün olacaqdır;

3.1.2. Azərbaycanda növbəti kənd təsərrüfatı siyahıyaalınmasının keçirilməsi nəticəsində kənd təsərrüfatının dinamikası, strukturu, inkişaf meyilləri, maddi-texniki bazası, işçi qüvvəsi və s. barədə müfəssəl məlumatlar əldə ediləcəkdir;

3.1.3. istehsalçıların müqaviləyə əsaslanan kənd təsərrüfatı istehsalında və fermer birliklərində iştirakına, həyətəyanı sahələrdə yetişdirilən məhsullara, əhalinin müxtəlif təbəqələrinin ərzağa əlyətərliyi vəziyyətinin və ona təsir edən amillərin öyrənilməsi üçün statistik müayinələrin keçirilməsi Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 6 dekabr

tarixli 1138 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikasında kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalına və emalına dair Strateji Yol Xəritəsi”ndə qarşıya qoyulmuş hədəflərə çatma vəziyyətinin statistik qiymətləndirilməsinə imkan verəcəkdir;

3.1.4. sənaye müəssisələrində mövcud olan istehsal avadanlıqlarının vəziyyəti və onlardan istifadəyə dair statistik müayinənin keçirilməsi sənaye müəssisələrində mövcud olan istehsal avadanlıqlarının vəziyyəti, yaşı və onlardan istifadə ilə bağlı məlumatların hazırlanmasına, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 6 dekabr tarixli 1138 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikasında ağır sənaye və maşınqayırmanın inkişafına dair Strateji Yol Xəritəsi”ndə qarşıya qoyulmuş hədəflərə çatma vəziyyətinin statistik qiymətləndirilməsinə imkan verəcəkdir;

3.1.5. ev təsərrüfatlarında istehsal edilən sənaye məhsulları ilə bağlı statistik müayinə nəticəsində ölkədə qeyri-formal istehsal da daxil olmaqla, sənaye məhsullarının istehsalına dair aktual statistik məlumatlar əldə ediləcəkdir;

3.1.6. pərakəndə ticarət şəbəkəsində məhsul növləri üzrə yerli və idxal mallarının satışına dair statistik müayinə nəticəsində pərakəndə ticarət dövriyyəsinin yerli və idxal malları üzrə strukturuna dair statistika formalaşdırılacaqdır;

3.1.7. avtomobil nəqliyyatı ilə yük və sərnişin daşınmalarına dair seçmə statistik müayinə vasitəsilə daşınmış yüklərin həcmi, növü, dövriyyəsi, sərnişindaşımalar, sərnişindaşımalarda istifadə olunan nəqliyyat vasitələri, daşınmalardan əldə olunan gəlir və s. göstəricilər üzrə statistik məlumatlar aktuallaşdırılacaqdır;

3.1.8. daxili, getmə, gəlmə turizmə dair statistik müayinənin keçirilməsi turizm statistikasını üzrə göstəricilər sisteminin əhatə dairəsinin Ümumdünya Turizm Təşkilatının tövsiyələri əsasında genişləndirilməsinə, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 6 dekabr tarixli 1138 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikasında ixtisaslaşmış turizm sənayesinin inkişafına dair Strateji Yol Xəritəsi”ndə qarşıya qoyulmuş hədəflərə çatma vəziyyətinin statistik qiymətləndirilməsinə imkan verəcəkdir;

3.1.9. mikro və kiçik sahibkarlıq subyektlərinin siyahıyaalınmasının keçirilməsi, mikro, kiçik və orta sahibkarlıq statistikasını üzrə göstəricilər sisteminin hazırlanması və məlumat bazasının yaradılması sahibkarlıq sahəsində ətraflı məlumatları əldə etməyə, “Azərbaycan Respublikasında kiçik və orta sahibkarlıq səviyyəsində istehlak mallarının istehsalına dair Strateji Yol Xəritəsi”ndə qarşıya qoyulmuş hədəflərə çatma vəziyyətinin statistik qiymətləndirilməsinə imkan verəcəkdir;

3.1.10. sahibkarlıq subyektlərinin işgüzar fəallığının, ev təsərrüfatlarının borc yükünün və ölkədəki iqtisadi vəziyyətlə bağlı gözləntilərinin öyrənilməsinə dair seçmə statistik müayinənin keçirilməsi ölkənin biznes mühitində, iqtisadiyyatın əsas sahələrinin inkişafında başlıca meyillərin izlənilməsinə, “Azərbaycan Respublikasının milli iqtisadiyyat perspektivi üzrə Strateji Yol Xəritəsi”ndə qarşıya qoyulmuş hədəflərə çatma vəziyyətinin statistik qiymətləndirilməsinə imkan verəcəkdir;

3.1.11. Beynəlxalq Əmək Təşkilatının metodologiyası əsasında işçi qüvvəsinə dair statistik müayinənin keçirilməsi ölkə və regionlar üzrə işçi qüvvəsi barədə ətraflı statistik məlumatların hazırlanmasına, beynəlxalq təşkilatlara təqdim olunan və beynəlxalq

reytinglərin tərtibində istifadə edilən məlumatların aktualaşdırılmasına, müvafiq göstəricilər üzrə DİM-ə nailolma vəziyyətinin statistik qiymətləndirilməsinə imkan verəcəkdir;

3.1.12. qeyri-formal məşğulluqla bağlı statistik müayinənin keçirilməsi qeyri-formal məşğul əhaliyə dair cins tərkibi, yaş qrupları, təhsil səviyyəsi və s. göstəricilər barədə məlumatların hazırlanmasına, müvafiq göstəricilər üzrə "Azərbaycan Respublikasının milli iqtisadiyyat perspektivi üzrə Strateji Yol Xəritəsi"ndə qarşıya qoyulmuş hədəflərə çatma vəziyyətinin statistik qiymətləndirilməsinə imkan verəcəkdir;

3.1.13. əlillərin məşğulluğu ilə bağlı statistik müayinənin keçirilməsi ölkədə əlillərin məşğulluğuna dair cins tərkibi, yaş qrupları, təhsil səviyyəsi, əlillik dərəcəsi və s. göstəricilər bölgüsündə məlumatların hazırlanmasına, müvafiq göstəricilər üzrə DİM-ə nailolma vəziyyətinin statistik qiymətləndirilməsinə imkan verəcəkdir;

3.1.14. uşaq əməyindən istifadə vəziyyətinin öyrənilməsinə dair statistik müayinənin keçirilməsi cins tərkibi, yaş qrupları, məşğuliyyət növü, iqtisadi fəaliyyət sahələri, məşğulluğa münasibət, məktəbə davamiyyət, sağlamlıq vəziyyəti və s. göstəricilər bölgüsündə uşaq əməyindən istifadəyə dair məlumatların hazırlanmasına, müvafiq göstəricilər üzrə DİM-ə nailolma vəziyyətinin statistik qiymətləndirilməsinə imkan verəcəkdir;

3.1.15. Çoxgöstəricili Klaster Sorğusu (MICS) əsasında reproduktiv yaşda olan əhalinin və uşaqların həyat keyfiyyətini xarakterizə edən dezaqreqasiya olunmuş, beynəlxalq müqayisəliliyi təmin edən statistik məlumatlar hazırlanacaqdır;

3.1.16. ev təsərrüfatları büdcələrinin tədqiqatı üzrə statistik müayinə formalarının və metodoloji göstərişlərin beynəlxalq tövsiyələrə uyğun təkmilləşdirilməsi və bu sahədə müayinənin keçirilməsi nəticəsində beynəlxalq müqayisəliliyi təmin edən həyat keyfiyyəti statistikasını formalaşdırılacaqdır;

3.1.17. vaxtdan istifadə ilə bağlı statistik müayinənin keçirilməsi əhalinin müxtəlif sosial-demoqrafik qrupları bölgüsündə gündəlik fəaliyyətlər üzrə vaxt sərfiyyatına dair məlumatların hazırlanmasına, müvafiq göstəricilər üzrə DİM-ə nailolma vəziyyətinin statistik qiymətləndirilməsinə imkan verəcəkdir;

3.1.18. əhalinin fasiləsiz təhsildə iştirakı ilə bağlı statistik müayinə metodologiyasının hazırlanması və müayinənin keçirilməsi cins tərkibi, yaş qrupları, təhsil formaları bölgüsündə əhalinin fasiləsiz təhsildə iştirakı üzrə məlumatların hazırlanmasına, ilk peşə və orta ixtisas təhsili müəssisələrinin məzunlarının məşğulluğuna dair statistik müayinənin keçirilməsi peşə təhsili səviyyəsində kadr hazırlığı ilə əmək bazarının tələbləri arasında tarazlığın qiymətləndirilməsinə, müvafiq göstəricilər üzrə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 6 dekabr tarixli 1138 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasında peşə təhsili və təliminin inkişafına dair Strateji Yol Xəritəsi"ndə qarşıya qoyulmuş hədəflərə çatma vəziyyətinin statistik qiymətləndirilməsinə imkan verəcəkdir;

3.1.19. ev təsərrüfatlarında informasiya və kommunikasiya texnologiyalarından istifadə ilə bağlı statistik müayinənin keçirilməsi informasiya cəmiyyəti statistikasına dair məlumatların hazırlanmasına, "Azərbaycan Respublikasında telekommunikasiya və informasiya texnologiyalarının inkişafına dair Strateji Yol Xəritəsi"ndə qarşıya qoyulmuş hədəflərə çatma vəziyyətinin statistik qiymətləndirilməsinə imkan verəcəkdir;

3.1.20. kitabxanaların siyahıyaalınmasının keçirilməsi nəticəsində ölkədə mövcud olan kitabxanalar, kitab fondu və ondan istifadə ilə bağlı məlumatlar hazırlanacaqdır.

3.2. Metaməlumatlar və təsnifatlar

Bu istiqamətdə nəzərdə tutulan tədbirlər çərçivəsində milli "Məhsul növləri təsnifatı"nın, "Sənaye məhsullarının statistik təsnifatı"nın, "Nəqliyyat statistikasına üçün yük təsnifatı"nın, "Tullantıların statistik təsnifatı"nın beynəlxalq təsnifatlar əsasında aktuallaşdırılması və BMT-nin "Vaxtdan istifadə statistikasına üçün fəaliyyətlərin beynəlxalq təsnifatı" əsasında milli təsnifatın hazırlanması beynəlxalq müqayisəliliyi təmin edən təsnifləşdirmə sisteminin formalaşmasına xidmət edəcək, hazırlanacaq metaməlumatlar hesabına isə ölkədə tətbiq edilən statistik təsnifatlar barədə istifadəçilərin məlumatlılığı artacaqdır.

3.3. Rəsmi statistika materiallarının istehsalının hüquqi, inzibati və informasiya təminatı

3.3.1. BMT-nin Avropa İqtisadi Komissiyasının Avropa Statistikaləri Konfransının 2016-cı il 29 aprel tarixli plenar iclasında qəbul edilmiş "Rəsmi statistika haqqında" model qanun əsasında "Rəsmi statistika haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişikliklərlə bağlı hazırlanacaq təkliflər rəsmi statistika sahəsində milli qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsinə xidmət edəcəkdir.

3.3.2. Dövlət qurumlarının məlumat bazalarının DSK-nin statistik məlumat bazasına inteqrasiyası nəticəsində ölkənin dayanıqlı sosial-iqtisadi inkişafı ilə bağlı çevik qərarlar qəbul edilməsi üçün etibarlı və operativ məlumatlar əldə olunacaq, bununla yanaşı, müvafiq göstəricilər üzrə DİM-ə nailolma vəziyyətinin statistik qiymətləndirilməsi üçün əlavə imkanlar yaranacaqdır. Dövlət qurumlarında inzibati məlumatların istehsalı proseslərinin Statistik Biznes - Prosesin Ümumi Modelinə (GSBPM) uyğunluğuna dair qiymətləndirmənin aparılması inzibati məlumatların keyfiyyətinin yüksəldilməsinə imkan verəcəkdir. Sahibkarlıq subyektlərinin üzərinə düşən statistika yükünün öyrənilməsinə dair sorğunun keçirilməsi hesabatlılıq sahəsində fəaliyyətin optimallaşdırılmasına zəmin yaradacaqdır.

3.3.3. DSK-da rəsmi statistika materiallarının istehsalı proseslərinin idarə edilməsi üzrə işlərin elektronlaşdırılması statistik məlumatların hazırlanmasına sərf olunan vaxtın və xərclərin kağızsız texnologiyanın tətbiqi yolu ilə azaldılmasına imkan verəcək, sənədlərlə işin təşkilində səmərəliliyi yüksəldəcəkdir.

3.3.4. 2019-cu il əhali siyahıyaalınmasının məlumatları əsasında ev təsərrüfatlarının, təsərrüfatbaşına uçot sənədləri əsasında kənd təsərrüfatı ilə məşğul olan ailə kəndli və ev təsərrüfatlarının elektron məlumat bazalarının yaradılması nəticəsində statistika müşahidələrinin təşkili üçün aktual informasiya resursu formalaşacaqdır.

3.4. İstifadəçi məmnunluğunun artırılması

DİM-ə dair statistik məlumat bazasının və internet portalının yaradılması bu sahədə monitorinqin aparılması və ictimaiyyətin məlumatlandırılması üçün əsas vasitə olmaqla, istifadəçilərin tələbatının ödənilməsinə xidmət edəcəkdir. Bununla yanaşı, DSK-nin internet portalında istifadəçilər üçün “Şəxsi kabinet” bölməsinin yaradılması, məlumatların elektron yayım formalarına “*machine readable*” formatının əlavə edilməsi istifadəçilərin rəsmi statistika məlumatlarından öz tələbat və məqsədlərinə uyğun rahat istifadə imkanlarını artıracaqdır.

3.5. Beynəlxalq əməkdaşlıq

Statistika sahəsində beynəlxalq ekspert və işçi qruplarında DSK mütəxəssislərinin iştirakı, Avropa İttifaqının Statistika Bürosu, BMT-nin ixtisaslaşmış təşkilatları və digər beynəlxalq təşkilatlarla statistika sahəsində əməkdaşlığın davam etdirilməsi, qabaqcıl ölkələrin statistika qurumları ilə ikitərəfli əlaqələrin inkişafı təcrübə mübadiləsinin genişləndirilməsinə, beynəlxalq aləmdə milli statistika sisteminin nüfuzunun yüksəlməsinə, beynəlxalq təşkilatlarla statistika sahəsində əlaqələrin gücləndirilməsinə, ölkə statistikasının inkişafına beynəlxalq təşkilatların metodoloji və texniki dəstəyinin artırılmasına, statistika sahəsində yeni biliklər əldə olunmasının və innovativ yanaşmaların tətbiqinin sürətləndirilməsinə imkan verəcəkdir. Müəssisələr statistikasını, irihəcmli məlumatlardan rəsmi statistik məqsədlər üçün istifadə, Statistik İnformasiyanın Ümumi Modelinin tətbiqi üzrə beynəlxalq təcrübənin öyrənilməsi isə statistika sahəsində tətbiq edilən ən yeni texnologiyalara dair bilik və bacarıqların əldə edilməsi, kadr potensialının artırılması üçün əlavə imkanlar yaradacaqdır.

3.6. Maddi-texniki bazanın və kadr potensialının gücləndirilməsi

3.6.1. Statistika orqanlarının fiziki və mənəvi cəhətdən köhnəlmiş İKT avadanlıqlarının yenilənməsi rəsmi statistika materiallarının istehsalı proseslərinin müasir tələblərə uyğun qurulmasına, müvafiq proqram təminatlarının, məlumat bazalarının idarə edilməsi sistemlərinin alınması və tətbiqi isə statistik məlumatların toplanması, işlənməsi və yayılması proseslərinin müasirləşdirilməsinə imkan verəcəkdir. DSK-nin və bir sıra rayon statistika idarələrinin inzibati binalarının əsaslı təmiri, habelə bəzi rayon statistika idarələri üçün yeni inzibati binaların tikilməsi mühəndis-kommunikasiya sistemlərinin fəaliyyətinin etibarlılığını təmin edəcək, statistika orqanlarında çalışan işçilərin əməyinin səmərəliliyinin artırılmasına şərait yaradacaqdır.

3.6.2. DSK işçilərinin ixtisaslaşmış təlim-tədris mərkəzlərində qısamüddətli və uzunmüddətli təlimlərdə iştirakının təmin edilməsi, modul tipli statistik təlim proqramlarının tətbiqi yolu ilə yerli statistika orqanlarının işçiləri üçün tematik təlimlərin təşkili yüksək hazırlıqlı kadr resurslarının formalaşdırılmasına, kadr potensialından səmərəli istifadənin təmin edilməsinə, statistika sahəsində peşəkar kadrların yetişməsinə təkan verəcəkdir.

4. Dövlət Proqramının həyata keçirilməsinin maliyyə təminatı

Dövlət Proqramında müəyyən edilmiş tədbirlər dövlət büdcəsində DSK-yə bu məqsəd üçün nəzərdə tutulan vəsait və Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə zidd olmayan digər mənbələr hesabına həyata keçirilir.

---

5. Dövlət Proqramının həyata keçirilməsi üzrə

TƏDBİRLƏR PLANI

Sıra №-si	Tədbirin adı	Tədbirin məqsədi	Gözlənilən nəticələr	İcraçılar	İcra müddəti (illər üzrə)
1	2	3	4	5	6
5.1. Statistika müşahidələri və onlara dair metodologiyalar					
5.1.1. Sosial statistika					
5.1.1.1.	Ölkə üzrə ev təsərrüfatlarının 1,0 faizi əhatə olunmaqla, BƏT-in metodologiyası əsasında işçi qüvvəsinə dair rüblük seçmə statistik müayinənin keçirilməsi	əmək bazarının inkişafı ilə bağlı müvafiq qərarların qəbulu üçün informasiya təminatının yaxşılaşdırılması, işçi qüvvəsinə dair statistik məlumatların beynəlxalq müqayisəliliyinin təmin olunması	ölkə və regionlar üzrə işçi qüvvəsinə dair ətraflı statistik məlumatların mövcudluğu, beynəlxalq təşkilatlara təqdim olunan və beynəlxalq reytinglərin tərtibində istifadə edilən məlumatların aktuallaşdırılması, DİM-ə nailolma vəziyyətinin statistik qiymətləndirilməsi	DSK	2018-2025
5.1.1.2.	Əhalinin qeyri-formal məşğulluq səviyyəsinin qiymətləndirilməsinə dair seçmə statistik müayinənin keçirilməsi	ölkədə qeyri-formal məşğulluq səviyyəsinin statistik ölçülməsi, qeyri-formal məşğulluq üzrə məlumatların beynəlxalq müqayisəliliyinin təmin olunması	qeyri-formal məşğul əhaliyə dair cins tərkibi, yaş qrupları, təhsil səviyyəsi və s. göstəricilər üzrə məlumatların mövcudluğu, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 6 dekabr tarixli 1138 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının milli iqtisadiyyat perspektivi üzrə Strateji Yol Xəritəsi"ndə bu sahədə qarşıya qoyulmuş hədəflərə çatma vəziyyətinin statistik qiymətləndirilməsi	DSK, ƏƏSMN	2019, 2022
5.1.1.3.	Əlillərin məşğulluğuna dair seçmə statistik müayinənin metodologiyasının hazırlanması və müayinənin keçirilməsi	əlillərin əmək bazarına inteqrasiyası vəziyyətinin statistik öyrənilməsi	əlillərin məşğulluğuna dair cins tərkibi, yaş qrupları, təhsil səviyyəsi, əlillik dərəcəsi və s. göstəricilər bölgüsündə məlumatların mövcudluğu, DİM-ə nailolma vəziyyətinin statistik qiymətləndirilməsi	DSK, ƏƏSMN	2020-2021
5.1.1.4.	Əhalinin fasiləsiz təhsildə iştirakına dair seçmə statistik müayinənin metodologiyasının hazırlanması və	əhalinin fasiləsiz təhsildə iştirakı vəziyyətinin statistik öyrənilməsi	cins tərkibi, yaş qrupları, təhsil formaları (formal, qeyri-formal, informal) və s. göstəricilər bölgüsündə əhalinin fasiləsiz təhsildə iştirakına dair	DSK, TN, ƏƏSMN	2020-2021

1	2	3	4	5	6
	müayinənin keçirilməsi		məlumatların mövcudluğu, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 6 dekabr tarixli 1138 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasında peşə təhsili və təliminin inkişafına dair Strateji Yol Xəritəsi"ndə qarşıya qoyulmuş hədəflərə çatma vəziyyətinin statistik qiymətləndirilməsi		
5.1.1.5.	Uşaq əməyindən istifadə vəziyyətinin öyrənilməsinə dair seçmə statistik müayinənin metodologiyasının hazırlanması və müayinənin keçirilməsi	uşaq əməyindən istifadənin xarakteri və miqyasının statistik öyrənilməsi	cins tərkibi, yaş qrupları, məşğuliyyət növü, iqtisadi fəaliyyət sahələri, məşğulluğa münasibət, məktəbə davamiyyət, sağlamlıq vəziyyəti və s. göstəricilər bölgüsündə uşaq əməyindən istifadəyə dair məlumatların mövcudluğu, DİM-ə nailolma vəziyyətinin statistik qiymətləndirilməsi	AQUPDK, ƏƏSMN, DİN, DSK, yerli icra hakimiyyəti orqanları	2018-2019
5.1.1.6.	Kitabxanalar və onların kitab fondları haqqında ətraflı məlumatların əldə edilməsi üçün metodologiyanın hazırlanması və müayinənin keçirilməsi	mülkiyyət və təşkilati-hüquqi formasından asılı olmayaraq, ölkədə mövcud olan bütün kitabxanalar və onların fəaliyyəti haqqında ətraflı məlumatların əldə edilməsi	ölkə kitabxanaları, kitab fondu və onlardan istifadə ilə bağlı məlumatların mövcudluğu	MN, TN, DSK, yerli icra hakimiyyəti orqanları	2022
5.1.1.7.	İlk peşə və orta ixtisas təhsili müəssisələrinin məzunlarının məşğulluğuna dair seçmə statistik müayinənin metodologiyasının hazırlanması və müayinənin keçirilməsi	ilk peşə və orta ixtisas təhsili müəssisələrinin məzunlarının əmək bazarında iştirakı vəziyyətinin statistik öyrənilməsi	ilk peşə və orta ixtisas təhsili müəssisələrinin məzunlarının məşğulluğuna dair yaş qrupları, iqtisadi fəaliyyət sahələri və s. göstəricilər bölgüsündə məlumatların mövcudluğu, peşə təhsili səviyyəsində kadr hazırlığı ilə əmək bazarının tələbləri arasında tarazlığın qiymətləndirilməsi	DSK, TN, ƏƏSMN	2020, 2025
5.1.2. İqtisadi statistika					
5.1.2.1.	Növbəti ehtiyat və istifadə cədvəllərinin BMT, AK, İƏİT, BVF və DB tərəfindən birgə hazırlanmış MHS-nin sonuncu –	ölkə iqtisadiyyatı strukturunun və sahələrarası əlaqələrin müasir tələblərə uyğun təhlilə imkanı verən	MHS–2008-in tələblərinə uyğun ehtiyat və istifadə cədvəllərinin qurulması üçün məlumatların mövcudluğu	DSK, İN, VN	2021-2022

1	2	3	4	5	6
	2008-ci il versiyasının tələblərinə uyğun qurulması üçün seçmə statistik müayinənin keçirilməsi	ehtiyat və istifadə cədvəllərinin tərtibi			
5.1.2.2.	Mikro və kiçik sahibkarlıq subyektlərinin siyahıya alınmasının keçirilməsi	seçmə statistik müayinələr əsasında əldə olunan məlumatların dəqiqləşdirilməsi, mikro və kiçik sahibkarlığa dair informasiya təminatının yaxşılaşdırılması	sahibkarlıq sahəsində ətraflı məlumatların mövcudluğu, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 6 dekabr tarixli 1138 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasında kiçik və orta sahibkarlıq səviyyəsində istehlak mallarının istehsalına dair Strateji Yol Xəritəsi"ndə qarşıya qoyulmuş hədəflərə çatma vəziyyətinin statistik qiymətləndirilməsi	DSK, VN, İN, yerli icra hakimiyyəti orqanları	2024-2025
5.1.2.3.	Sahibkarlıq subyektlərinin işgüzar fəallığının öyrənilməsinə dair rüblük seçmə statistik müayinənin keçirilməsi	ölkənin qeyri-neft sektorunda biznes mühitinin təhlili və iqtisadiyyatın əsas sahələri üzrə gözləntilərin, biznesin inkişafına mane olan amillərin müəyyən olunması, biznes və investisiya mühitinin əlverişliliyinin artırılması ilə bağlı qərarların qəbulu üçün statistik məlumatların hazırlanması	sahibkarlıq fəaliyyətinin optimal gəlirliliyini təmin edəcək və rəqabət prinsiplərinə əsaslanacaq biznes mühitinin yaradılması, iqtisadiyyatın əsas sahələrinin inkişafında başlıca meyillərin izlənilməsi, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 6 dekabr tarixli 1138 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının milli iqtisadiyyat perspektivi üzrə Strateji Yol Xəritəsi"ndə qarşıya qoyulmuş hədəflərə çatma vəziyyətinin qiymətləndirilməsi üçün məlumatların mövcudluğu	DSK, İN	2020, 2023
5.1.2.4.	Mikro, kiçik və orta sahibkarlıq statistikasına üzrə göstəricilər sisteminin hazırlanması və məlumat bazasının yaradılması	mikro, kiçik və orta sahibkarlıqla bağlı vəziyyətin təhlili, proqnozların verilməsi, inkişaf planlarının və proqramların hazırlanması, maliyyə resurslarına çıxış imkanlarının qiymətləndirilməsi üçün statistik	mikro, kiçik və orta sahibkarlıqla bağlı etibarlı və əhatəli statistik məlumatların mövcudluğu, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 6 dekabr tarixli 1138 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasında kiçik və	DSK, İN, VN, MB, MBNP	2018-2019

1	2	3	4	5	6
		məlumatların əhatəliliyinin genişləndirilməsi	orta sahibkarlıq səviyyəsində istehlak mallarının istehsalına dair Strateji Yol Xəritəsi"ndə qarşıya qoyulmuş hədəflərə çatma vəziyyətinin statistik qiymətləndirilməsi		
5.1.2.5.	İstehsalçıların müqaviləyə əsaslanan kənd təsərrüfatı istehsalında və fermer birliklərində iştirakı ilə bağlı seçmə statistik müayinənin keçirilməsi	kənd təsərrüfatı məhsullarının sifariş əsasında istehsal səviyyəsinin və istehsalçıların kooperasiya meyillərinin statistik öyrənilməsi	Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 6 dekabr tarixli 1138 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasında kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalına və emalına dair Strateji Yol Xəritəsi"ndə qarşıya qoyulmuş hədəflərə çatma vəziyyətinin qiymətləndirilməsi üçün məlumatların mövcudluğu	DSK, KTN, yerli icra hakimiyyəti orqanları	2018-2020
5.1.2.6.	Həyətəyənı sahələrdə yetişdirilən məhsullarla bağlı seçmə statistik müayinənin keçirilməsi	meyvə, üzüm, tərəvəz, bostan məhsulları, kartof, yem bitkiləri və digər məhsulların əkin sahəsinə, istehsalına və məhsuldarlığına dair məlumatların əldə edilməsi	Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 6 dekabr tarixli 1138 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasında kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalına və emalına dair Strateji Yol Xəritəsi"ndə qarşıya qoyulmuş hədəflərə çatma vəziyyətinin qiymətləndirilməsi üçün məlumatların mövcudluğu	DSK, KTN, yerli icra hakimiyyəti orqanları	2018
5.1.2.7.	Əhalinin müxtəlif təbəqələrinin ərzağa əlyətərliyi səviyyəsinin və buna təsir edən amillərin qiymətləndirilməsi məqsədi ilə monitoring sisteminin qurulması	seçmə statistik müayinələr vasitəsilə həyata keçiriləcək monitoring üçün metodologiyanın, göstəricilər sisteminin hazırlanması, seçmə şəbəkənin, məlumat bazasının strukturunun formalaşdırılması	əhalinin müxtəlif təbəqələrinin ərzağa əlyətərliyi səviyyəsi və buna təsir edən amillərin qiymətləndirilməsinə imkan verən monitoring sisteminin mövcudluğu	DSK, İN, KTN, ƏƏSMN, VN, FHN, DGK, yerli icra hakimiyyəti orqanları	2018
5.1.2.8.	Əhalinin müxtəlif təbəqələrinin ərzağa əlyətərliyi vəziyyətinin və ona təsir edən amillərin öyrənilməsinə dair seçmə statistik müayinənin keçirilməsi	qiymət dəyişmələri, təklifin həcmi, ehtiyatların mövcudluğu və s. amillər nəzərə alınmaqla, əhalinin müxtəlif təbəqələrinin ərzağa əlyətərliyi səviyyəsinin statistik qiymətləndirilməsi	Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 6 dekabr tarixli 1138 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasında kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalına və emalına dair Strateji Yol Xəritəsi"ndə qarşıya	DSK	2019-2025

1	2	3	4	5	6
			qoyulmuş hədəflərə çatma vəziyyətinin statistik qiymətləndirilməsi		
5.1.2.9.	Ümumdünya kənd təsərrüfatı siyahıyaalınması çərçivəsində Azərbaycanda kənd təsərrüfatı siyahıyaalınmasının keçirilməsi	kənd təsərrüfatında baş verən proseslər haqqında aktual məlumatları əldə etməklə, aqrar bölmədə həyata keçirilən siyasətin informasiya təminatının yaxşılaşdırılması	kənd təsərrüfatının strukturu, inkişaf meyilləri, maddi-texniki bazası, işçi qüvvəsi və s. barədə müfəssəl məlumatların mövcudluğu	DSK, KTN, İN, ƏMDK, ETSN, AMEA, ADİU, ADAU, yerli icra hakimiyyəti orqanları	2024-2025
5.1.2.10.	Sənaye müəssisələrində mövcud olan istehsal avadanlıqlarının vəziyyəti və onlardan istifadəyə dair statistik müayinənin keçirilməsi	sənaye müəssisələrində istifadə olunan avadanlıqlar haqqında məlumatların əldə edilməsi və onların istehsal güclərindən istifadə vəziyyətinin öyrənilməsi	sənaye müəssisələrində mövcud olan istehsal avadanlıqlarının vəziyyəti, yaşı və onlardan istifadə ilə bağlı məlumatların mövcudluğu, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 6 dekabr tarixli 1138 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasında ağır sənaye və maşınqayırmanın inkişafına dair Strateji Yol Xəritəsi"ndə qarşıya qoyulmuş hədəflərə çatma vəziyyətinin statistik qiymətləndirilməsi	DSK, İN	2019-2020
5.1.2.11.	Ev təsərrüfatlarında istehsal edilən sənaye məhsullarına dair seçmə statistik müayinənin keçirilməsi	qeyri-formal istehsal da daxil olmaqla, ev təsərrüfatlarında istehsal edilən sənaye məhsullarına (çörək, süd və süd məhsulları, xalça, təsərrüfat malları və s.) dair ətraflı statistik məlumatların əldə edilməsi	ev təsərrüfatlarında sənaye məhsullarının istehsalına dair statistik məlumatların mövcudluğu	DSK, İN, yerli icra hakimiyyəti orqanları	2019-2020
5.1.2.12.	Pərakəndə ticarət şəbəkəsində məhsul növləri üzrə yerli və idxal mallarının satışına dair seçmə statistik müayinənin keçirilməsi	daxili bazarda idxal mallarının yerli istehsal malları ilə əvəzlənməsi istiqamətində iqtisadi təhlillərin aparılması üçün statistik məlumatların hazırlanması	pərakəndə ticarət dövriyyəsinin yerli və idxal malları üzrə strukturuna dair statistik məlumatların mövcudluğu	DSK, İN	2019, 2022, 2025
5.1.2.13.	Avtomobil nəqliyyatı ilə yükdaşımalarına dair seçmə statistik müayinənin keçirilməsi	yükdaşımalara dair statistik məlumatların aktualaşdırılması	daşınmış yüklərin həcmi, növü, dövriyyəsi, istifadə olunan nəqliyyat vasitələri, daşınmalardan əldə olunan gəlir və digər	DSK, NRYTN, DİN	2019, 2024

1	2	3	4	5	6
			göstəricilər üzrə statistik məlumatların mövcudluğu		
5.1.2.14.	Avtomobil nəqliyyatı ilə sərnişin daşınmalarına dair seçmə statistik müayinənin keçirilməsi	sərnişin daşınmalarına dair statistik məlumatların aktuallaşdırılması	sərnişin daşınmaları, sərnişin daşınmalarında istifadə olunan nəqliyyat vasitələri, daşınmalardan əldə olunan gəlir və digər göstəricilər üzrə statistik məlumatların mövcudluğu	DSK, NRYTN, DİN	2020, 2025
5.1.2.15.	Daxili turizmə dair seçmə statistik müayinənin keçirilməsi	daxili turizmə dair aktual və ətraflı statistik məlumatların əldə edilməsi, turizm sektoru üzrə təhlillərin aparılması, turizmin satellit hesabının qurulması üçün statistik məlumat bazasının genişləndirilməsi	turizm statistikasının göstəricilər sisteminin əhatə dairəsinin ÜTT-nin tövsiyələri əsasında genişləndirilməsi, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 6 dekabr tarixli 1138 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasında ixtisaslaşmış turizm sənayesinin inkişafına dair Strateji Yol Xəritəsi"ndə qarşıya qoyulmuş hədəflərə çatma vəziyyətinin statistik qiymətləndirilməsi	DSK, DTA, yerli icra hakimiyyəti orqanları	2018-2025
5.1.2.16.	Getmə, gəlmə turizmə dair seçmə statistik müayinənin keçirilməsi	getmə, gəlmə turizmə dair aktual və ətraflı statistik məlumatların əldə edilməsi, turizm sektoru üzrə təhlillərin aparılması, turizmin satellit hesabının qurulması üçün statistik məlumat bazasının genişləndirilməsi	turizm statistikasına üzrə göstəricilər sisteminin əhatə dairəsinin Ümumdünya Turizm Təşkilatının tövsiyələri əsasında genişləndirilməsi, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 6 dekabr tarixli 1138 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasında ixtisaslaşmış turizm sənayesinin inkişafına dair Strateji Yol Xəritəsi"ndə qarşıya qoyulmuş hədəflərə çatma vəziyyətinin statistik qiymətləndirilməsi	DSK, DTA, DMX, DSX, "Azərbaycan Hava Yolları" QSC, "Azərbaycan Dəmir Yolları" QSC, "Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi" QSC	2018-2025
5.1.3. Çoxsahəli statistika					
5.1.3.1.	Çoxgöstəricili Klaster Sorğusunun (MICS) keçirilməsi	ölkədə ana və uşaqların sosial rifah vəziyyətinin, insan inkişafının qiymətləndirilməsi və DİM ilə müəyyən edilmiş hədəflərə çatmanın ölçülməsi	reproduktiv yaşda olan əhəlinin və uşaqların həyat keyfiyyətini xarakterizə edən dezaqreqasiya olunmuş statistik məlumatların mövcudluğu	DSK, SN, TN, DİN, AQUPDK və digər aidiyyəti dövlət qurumları	2021-2022

1	2	3	4	5	6
		üçün beynəlxalq müqayisəliliyi təmin edən statistik məlumatların əldə edilməsi			
5.1.3.2.	Ev təsərrüfatları büdcələrinin tədqiqatı üzrə statistik müayinə formalarının və metodoloji göstərişlərin beynəlxalq tövsiyələrə uyğun təkmilləşdirilməsi	ev təsərrüfatları üzrə statistik məlumatların əhatəliliyinin və MHS-də istifadə imkanlarının artırılması	həyat keyfiyyəti statistikasına dair beynəlxalq standartlara uyğun metodologiyanın mövcudluğu	DSK, ƏƏSMN, İN	2018-2019
5.1.3.3.	Ölkə üzrə ev təsərrüfatlarının 0,5 faizi əhatə olunmaqla, ev təsərrüfatları büdcələrinin tədqiqatına dair rüblük seçmə statistik müayinənin keçirilməsi	əhalinin həyat səviyyəsini səciyyələndirən statistik məlumatların əldə edilməsi	həyat keyfiyyəti statistikasına dair beynəlxalq standartlara uyğun məlumatların mövcudluğu	DSK	2018-2025
5.1.3.4.	Əhalinin vaxtdan istifadəsinə dair seçmə statistik müayinənin keçirilməsi	gündəlik vaxt fondundan istifadə vəziyyətinin statistik öyrənilməsi	əhalinin müxtəlif sosial-demoqrafik qrupları üzrə vaxtdan istifadəyə dair məlumatların mövcudluğu, DİM-ə nailolma vəziyyətinin statistik qiymətləndirilməsi	DSK	2021-2022
5.1.3.5.	Ev təsərrüfatlarında informasiya və kommunikasiya texnologiyalarından istifadəyə dair seçmə statistik müayinənin keçirilməsi	ölkə əhalisinin informasiya və kommunikasiya texnologiyalarına əlyətərliyinin və onlardan istifadə vəziyyətinin statistik öyrənilməsi, bu sahədə statistik məlumatların aktualaşdırılması	informasiya cəmiyyəti statistikasına dair məlumatların mövcudluğu, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 6 dekabr tarixli 1138 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasında telekommunikasiya və informasiya texnologiyalarının inkişafına dair Strateji Yol Xəritəsi"ndə qarşıya qoyulmuş hədəflərə çatma vəziyyətinin statistik qiymətləndirilməsi	DSK, NRYTN	2018-2025
5.1.3.6.	Ev təsərrüfatlarının borc yükünün və ölkədəki iqtisadi vəziyyətlə bağlı gözləntilərinin öyrənilməsinə dair seçmə statistik müayinənin	ev təsərrüfatlarının istehlakçı əminliyinin və iqtisadi gözləntilərinin müəyyən olunması	ölkə və regionlar üzrə ev təsərrüfatlarının maliyyə vəziyyətinin dayanıqlılığına, onların borc yükünün tərkibinə, borclanma səviyyəsinə, borc vəsaitlərinin xərclənmə istiqamətlərinə	MB, MBNP, DSK	2018-2020

1	2	3	4	5	6
	metodologiyasının hazırlanması və müayinənin keçirilməsi		dair məlumatların mövcudluğu		
5.2. Metaməlumatlar və təsnifatlar					
5.2.1.	Ölkədə tətbiq edilən statistik təsnifatlara dair metaməlumatların hazırlanması	istifadəçilərin statistik təsnifatlarla bağlı məlumatlılığının yüksəldilməsi, təsnifatlardan daha geniş istifadəyə nail olunması	ölkədə tətbiq edilən statistik təsnifatlara dair izahlı informasiyanın mövcudluğu	DSK	2018-2025
5.2.2.	Milli "Məhsul növləri təsnifatı"nın (AZT030-2009) Avropa İttifaqının "Statistical Classification of Products by Activity, version 2.1" əsasında yenilənməsi	statistik məlumatların toplanması, işlənməsi və yayılması, məlumat bazalarının yaradılması üçün strukturlaşdırma alətinin aktualaşdırılması	beynəlxalq müqayisəliliyi təmin edən təsnifləşdirmə sisteminin mövcudluğu	DSK, SMPDK	2018
5.2.3.	Milli "Nəqliyyat statistikası üçün yük təsnifatı"nın (AZT020-2005) Avropa İttifaqının "Standard goods classification for transport statistics, 2007" əsasında yenilənməsi	statistik məlumatların toplanması, işlənməsi və yayılması, məlumat bazalarının yaradılması üçün strukturlaşdırma alətinin aktualaşdırılması	beynəlxalq müqayisəliliyi təmin edən təsnifləşdirmə sisteminin mövcudluğu	DSK, SMPDK	2019
5.2.4.	Milli "Sənaye məhsullarının statistik təsnifatı"nın (AZT036-2009) Avropa İttifaqının "PRODCOM List"in sonuncu versiyası əsasında yenilənməsi	statistik məlumatların toplanması, işlənməsi və yayılması, məlumat bazalarının yaradılması üçün strukturlaşdırma alətinin aktualaşdırılması	beynəlxalq müqayisəliliyi təmin edən təsnifləşdirmə sisteminin mövcudluğu	DSK, SMPDK	2020
5.2.5.	BMT-nin "International Classification of Activities for Time Use Statistics (ICATUS 2016)" əsasında milli "Vaxtdan istifadə statistikası üçün fəaliyyətlərin təsnifatı"nın hazırlanması	statistik məlumatların toplanması, işlənməsi və yayılması, məlumat bazalarının yaradılması üçün strukturlaşdırma alətinin yaradılması	beynəlxalq müqayisəliliyi təmin edən təsnifləşdirmə sisteminin mövcudluğu	DSK, SMPDK	2021
5.2.6.	Milli "Tullantıların statistik təsnifatı"nın (AZT037-2010) Avropa İttifaqının "European Waste	statistik məlumatların toplanması, işlənməsi və yayılması, məlumat bazalarının yaradılması üçün	beynəlxalq müqayisəliliyi təmin edən təsnifləşdirmə sisteminin mövcudluğu	DSK, ETSN, SMPDK	2022

1	2	3	4	5	6
	Classification for Statistics, version 4” əsasında yenilənməsi	strukturlaşdırma alətinin aktualaşdırılması			
5.3. Rəsmi statistika materiallarının istehsalının hüquqi, inzibati və informasiya təminatı					
5.3.1.	BMT-nin Avropa İqtisadi Komissiyasının Avropa Statistiki Konfransının 2016-cı il 29 aprel tarixli plenar iclasında qəbul edilmiş “Rəsmi statistika haqqında” model qanun əsasında “Rəsmi statistika haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişikliklərlə bağlı təkliflərin hazırlanması	rəsmi statistika sahəsində milli qanunvericiliyin beynəlxalq norma və prinsiplərə uyğunluğunun təmin edilməsi	rəsmi statistika sahəsində milli qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi	DSK	2018
5.3.2.	Dövlət qurumlarının məlumat bazalarının DSK-nın statistik məlumat bazasına “Elektron hökumət” şlüzü vasitəsilə inteqrasiyası	artan tələbata uyğun olaraq DİM üzrə əlavə statistik məlumatların əldə edilməsi, təkrarçılığı aradan qaldırmaqla, respondentlərin üzərinə düşən məlumat yükünün azaldılması, rəsmi statistika materiallarının istehsalı prosesinə çəkilən xərclərin optimallaşdırılması yolu ilə onun səmərəliliyinin yüksəldilməsi	ölkənin dayanıqlı sosial-iqtisadi inkişafı ilə bağlı çevik qərarlar qəbul edilməsi üçün etibarlı və operativ məlumatların mövcudluğu, DİM-ə nailolma vəziyyətinin statistik qiymətləndirilməsi	DSK, NRYTN, XDMX, aidiyyəti dövlət qurumları	2018-2025
5.3.3.	Dövlət qurumlarında inzibati məlumatların istehsalı proseslərinin GSBPM-ə uyğunluğuna dair qiymətləndirmənin aparılması	inzibati məlumatlardan rəsmi statistika məqsədləri üçün istifadə imkanlarının müəyyən edilməsi	inzibati məlumatların keyfiyyətinin yüksəldilməsinə dair müvafiq qərarların qəbulu üçün məlumatların mövcudluğu	DSK	2019-2020
5.3.4.	Sahibkarlıq subyektlərinin üzərinə düşən statistik hesabat yükünün öyrənilməsinə dair sorğunun keçirilməsi	sahibkarlıq subyektlərinin dövlət qurumlarına təqdim etdiyi hesabat məlumatlarının strukturu, həcmi və dövriliyi haqqında məlumatların əldə edilməsi	sahibkarlıq subyektlərinin üzərinə düşən statistik hesabat yükünün azaldılması məqsədi ilə təkliflərin hazırlanması	DSK	2019-2020

1	2	3	4	5	6
5.3.5.	GSBPM əsasında statistik biznes proseslərinin idarə edilməsi üzrə işlərin elektronlaşdırılması	statistik biznes proseslərinin idarə edilməsinin təkmilləşdirilməsi və digər informasiya sistemləri ilə əlaqələndirilməsi	kağızsız texnologiyanın tətbiqi yolu ilə statistik məlumatların hazırlanmasına sərf olunan vaxt itkisinin və xərclərin azaldılması, sənədləşdirmə və sənədlərlə işin təşkilində səmərəliliyin yüksəldilməsi	DSK	2019-2022
5.3.6.	Təsərrüfatbaşına uçot sənədləri əsasında kənd təsərrüfatı ilə məşğul olan ailə kəndli və ev təsərrüfatlarının elektron məlumat bazasının yaradılması	kənd təsərrüfatı üzrə statistik müşahidələrin aparılması məqsədi ilə elmi əsaslandırılmış seçmənin təmin edilməsi, ərzaq təhlükəsizliyi ilə bağlı vəziyyətin düzgün qiymətləndirilməsi üçün statistik məlumatların əhatəliliyinin genişləndirilməsi	kənd təsərrüfatı sahəsində müşahidələrin təşkili və müvafiq qərarların qəbulu üçün informasiya bazasının mövcudluğu	DSK, yerli icra hakimiyyəti orqanları	2019-2020
5.3.7.	2019-cu il əhali siyahıyaalınmasının məlumatları əsasında ev təsərrüfatlarının elektron məlumat bazasının yaradılması	statistika müşahidələrinin və məlumatların keyfiyyətinin yüksəldilməsi məqsədi ilə representativ seçmə şəbəkəsinin formalaşdırılması	statistika müşahidələrinin təşkili, aparılması və nəticələrinin işlənməsi üçün aktual məlumat bazasının mövcudluğu	DSK	2021-2022

5.4. İstifadəçi məmnunluğunun artırılması

5.4.1.	DİM-ə nailolma vəziyyətinin monitorinqi və ictimaiyyətin məlumatlandırılması üçün statistik məlumat bazasının və internet portalının yaradılması	DİM üzrə statistik məlumatların sistemləşdirilməsi və yayılması	DİM üzrə vahid məlumat bazasının və internet portalının mövcudluğu	DSK, XDMX	2018-2019
5.4.2.	DSK-nın internet portalında istifadəçilər üçün "Şəxsi kabinet" bölməsinin yaradılması	istifadəçilərə rəsmi statistika məlumatlarından öz tələbatlarına uyğun istifadə üçün şəraitin yaradılması	rəsmi statistika məlumatlarının fərdi məqsədlərə uyğun sistemləşdirilməsi, aktuallaşdırılması və çap edilməsi imkanlarının mövcudluğu	DSK	2018-2019
5.4.3.	Rəsmi statistika məlumatlarının elektron yayım formalarına "machine readable" formatının əlavə edilməsi	statistik məlumatların yayılması texnologiyasının təkmilləşdirilməsi yolu ilə onlardan istifadə imkanlarının genişləndirilməsi	rəsmi statistika məlumatlarından fərdi məqsədlərə uyğun istifadə imkanlarının artırılması	DSK	2019-2020

1	2	3	4	5	6
5.5. Beynəlxalq əməkdaşlıq					
5.5.1.	Statistika sahəsində beynəlxalq ekspert və işçi qruplarında DSK mütəxəssislərinin iştirakı	statistika sahəsində qabaqcıl milli təcrübə əsasında beynəlxalq metodoloji bazanın təkmilləşdirilməsinə töhfə verilməsi	ölkə təcrübəsinin yayılması, milli statistika sisteminin beynəlxalq statistika cəmiyyətində nüfuzunun artırılması	DSK	2018-2025
5.5.2.	Avropa İttifaqının Statistika Bürosu, BMT-nin ixtisaslaşmış təşkilatları ilə və digər beynəlxalq təşkilatlarla statistika sahəsində əməkdaşlığın davam etdirilməsi	beynəlxalq təcrübə əsasında milli statistika potensialının gücləndirilməsi	beynəlxalq təşkilatlarla statistika sahəsində əlaqələrin gücləndirilməsi, ölkə statistikasının inkişafına beynəlxalq təşkilatların metodoloji və texniki dəstəyinin artırılması	DSK, XİN	2018-2025
5.5.3.	Qabaqcıl ölkələrin statistika qurumları ilə ikitərəfli əlaqələrin inkişaf etdirilməsi	rəsmi statistika sahəsində təcrübə mübadiləsi	statistika sahəsində yeni biliklər əldə olunmasının və innovativ yanaşmaların tətbiqinin sürətləndirilməsi	DSK	2018-2025
5.5.4.	Müəssisələr statistikasının sahəsində beynəlxalq təcrübənin öyrənilməsi	müəssisələr statistikasının inkişaf etdirilməsi	müəssisələr statistikasının beynəlxalq standartlara uyğun təşkilinə dair təcrübənin qazanılması və tətbiqi	DSK	2018-2020
5.5.5.	Rəsmi statistika materiallarının istehsalı prosesində tətbiq edilən innovasiyalara dair beynəlxalq elmi-praktik konfransın təşkili	statistik məlumatların istehsalına dair innovativ təcrübələrin bölüşülməsi	statistika sahəsində tətbiq edilən ən yeni texnologiyalara dair bilik və bacarıqların əldə edilməsi, kadr potensialının artırılması	DSK, TN, AMEA	2020
5.5.6.	İrihəcmli məlumatların (Big Data) rəsmi statistik məqsədlər üçün istifadəsi sahəsində beynəlxalq təcrübənin öyrənilməsi	alternativ məlumat mənbələri hesabına rəsmi statistika məlumatlarına dair artan tələbatın ödənilməsi	irihəcmli məlumatlardan rəsmi statistik məqsədlər üçün istifadə ilə bağlı təkliflərin hazırlanması	DSK, İN, MN, NRYTN	2020-2021
5.5.7.	GSİM-in tətbiqinə hazırlıq məqsədi ilə beynəlxalq təcrübənin öyrənilməsi	rəsmi statistika materiallarının istehsalı proseslərinin layihələndirilməsi və icrası üzrə işçi heyətinin bilik və bacarıqlarının artırılması	GSİM-in tətbiqi üçün kadr potensialının formalaşdırılması	DSK	2024-2025
5.6. Maddi-texniki bazanın və kadr potensialının gücləndirilməsi					
5.6.1.	Şamaxı, Zərdab və Göygöl rayon statistika idarələri üçün inzibati binaların tikilməsi	yerli statistika orqanlarında iş şəraitinin yaxşılaşdırılması	işçilərin əməyinin səmərəliliyinin artırılması	DSK	2018-2020

1	2	3	4	5	6
5.6.2.	DSK-nın inzibati binasının əsaslı təmiri	statistik istehsal proseslərinin səmərəli təşkili üçün infrastrukturun yenidən qurulması və iş şəraitinin yaxşılaşdırılması	işçilərin əməyinin səmərəliliyinin artırılması, mühəndis-kommunikasiya sistemlərinin fəaliyyətinin etibarlılığının təmin edilməsi	DSK	2018-2020
5.6.3.	Təmirə ehtiyacı olan yerli statistika orqanlarının inzibati binalarının əsaslı təmiri və yenidən qurulması	yerli statistika orqanlarında iş şəraitinin yaxşılaşdırılması	işçilərin əməyinin səmərəliliyinin artırılması	DSK	2018-2025
5.6.4.	DSK-nın və onun yerli orqanlarının İKT avadanlıqlarının yeniləndirilməsi	rəsmi statistika materiallarının istehsalı proseslərinin dayanıqlılığının təmin edilməsi	məlumatların yığılması, işlənməsi və yayılması üçün müasir texniki imkanların mövcudluğu	DSK	2018-2025
5.6.5.	Rəsmi statistika materiallarının istehsalı proseslərinin müasir tələblərə uyğun qurulması üçün müvafiq proqram təminatlarının, məlumat bazalarının idarə edilməsi sistemlərinin alınması və tətbiqi	müasir informasiya-kommunikasiya texnologiyalarından istifadə etməklə rəsmi statistika materiallarının istehsalı proseslərinin səmərəliliyinin yüksəldilməsi	statistik məlumatların yığılması, işlənməsi və yayılması proseslərinin müasirləşdirilməsi üçün müvafiq İKT resurslarının mövcudluğu	DSK	2018-2025
5.6.6.	DSK işçilərinin ixtisaslaşmış təlim-tədris mərkəzlərində qısamüddətli və uzunmüddətli təlimlərdə iştirakının təmin edilməsi	milli statistika kadrlarının peşəkarlıq səviyyəsinin artırılması	yüksək hazırlıqlı kadr resurslarının formalaşdırılması, kadr potensialından səmərəli istifadənin təmin edilməsi	DSK	2018-2025
5.6.7.	Modul tipli statistik təlim proqramlarının alınması və tətbiqi yolu ilə yerli statistika orqanlarının işçiləri üçün tematik təlimlərin təşkili	yerli statistika orqanları işçilərinin peşə hazırlığının artırılması	statistika sahəsində peşəkar kadr resurslarının formalaşdırılması	DSK	2018-2025

AKRONİMLƏR

XİN	-	Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyi
DİN	-	Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyi
MN	-	Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi
VN	-	Azərbaycan Respublikasının Vergilər Nazirliyi
İN	-	Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi
FHN	-	Azərbaycan Respublikasının Fövqəladə Hallar Nazirliyi
ƏƏSMN	-	Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi
KTN	-	Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi
MN	-	Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət Nazirliyi
TN	-	Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi
SN	-	Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi
NRYTN	-	Azərbaycan Respublikasının Nəqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi
ETSN	-	Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi
DGK	-	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Gömrük Komitəsi
AQUPDK	-	Azərbaycan Respublikasının Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi
DSK	-	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi
ƏMDK	-	Azərbaycan Respublikasının Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsi
SMPDK	-	Azərbaycan Respublikasının Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Komitəsi
XDMX	-	Azərbaycan Respublikasının Xüsusi Dövlət Mühafizə Xidməti
DMX	-	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Miqrasiya Xidməti
DSX	-	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Sərhəd Xidməti
DTA	-	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Turizm Agentliyi
MB	-	Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı
MBNP	-	Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatası
AMEA	-	Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası
ADİU	-	Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti
ADAU	-	Azərbaycan Dövlət Aqrar Universiteti
BMT	-	Birləşmiş Millətlər Təşkilatı
BVF	-	Beynəlxalq Valyuta Fondu
DB	-	Dünya Bankı
AK	-	Avropa Komissiyası
İƏİT	-	İqtisadi Əməkdaşlıq və İnkişaf Təşkilatı
BƏT	-	Beynəlxalq Əmək Təşkilatı
MHS	-	Milli Hesablar Sistemi
ÜTT	-	Ümumdünya Turizm Təşkilatı
GSBPM	-	Statistik Biznes - Prosesin Ümumi Modeli
DİM	-	Dayanıqlı İnkişaf Məqsədləri
GSİM	-	Statistik İnformasiyanın Ümumi Modeli